

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАУКОВІ ПРАЦІ
МІЖРЕГІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ.

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ ТА ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ

SCIENTIFIC WORKS
OF INTERREGIONAL ACADEMY
OF PERSONNEL MANAGEMENT.

POLITICAL SCIENCES AND PUBLIC MANAGEMENT

Випуск 1(81), 2026

Видавничий дім
«Гельветика»
2026

Засновник: Міжрегіональна Академія управління персоналом.

Рік заснування: 2003.

Періодичність: 4 рази на рік.

Редакційна колегія

Акімова Людмила Миколаївна, доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри трудових ресурсів і підприємництва, Національний університет водного господарства та природокористування, Україна (головний редактор)

Бойко Світлана Станіславівна, кандидат політичних наук, доцент, завідувач кафедри журналістики та політології, Міжрегіональна Академія управління персоналом, Україна

Іщенко Євгеній Олександрович, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземної філології та перекладу, Міжрегіональна Академія управління персоналом, Україна

Капируля Михайло Володимирович, кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин, Міжрегіональна Академія управління персоналом, Україна

Неліпа Дмитро Васильович, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політології, заступник декана з навчальної роботи, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна

Росінська Олена Анатоліївна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри соціології, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Україна

Ситник Олексій Валерійович, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент, доцент кафедри редакційно-видавничих технологій і продюсування, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Україна

Теремко Віктор Васильович, кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політології, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Україна

Шаповалова Алла Миколаївна, кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри державно-правових і гуманітарних наук, Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, Україна

Corpadean Adrian-Gabriel, PhD in History, Associate Professor, Dean of the Faculty of European Studies, Babes-Bolyi University, Romania

Herta Laura, PhD in History, Associate Professor, Associate Professor of International Relations, Vice-Dean at the Faculty of European Studies, Babes-Bolyi University, Romania

Iwanowska Bożena, Ph.D. in Social Sciences, Assistant Professor at the Department of Social Sciences, VIZJA University, Poland

Ghai Priyanka, PhD, Associate Professor at the Faculty of Law, Indian Institute of Management Rohtak, India

Затверджено Вченою радою

Міжрегіональної Академії управління персоналом 29 квітня 2026 (протокол № 5)

Реєстрація суб'єкта у сфері друкованих медіа: Рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення № 1173 від 11.04.2024 року (Ідентифікатор медіа R30-03894).

Суб'єкт у сфері друкованих медіа – Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» (вул. Фрометівська, буд. 2, м. Київ, 03039, iartm@iartm.edu.ua, тел. (044) 490-95-00).

Мови розповсюдження: українська, англійська, польська, німецька, французька.

Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») відповідно до Наказу МОН України № 320 від 07 квітня 2022 року (додаток 2) зі спеціальностей С2 – Політологія; D4 – Публічне управління та адміністрування.

Видання індексується Google Scholar

DOI: 10.32689/2523-4625-2026-1(81)

Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління. 2026. Вип. 1 (81). Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2026. 38 с.

Публікуються статті науковців, які досліджують актуальні проблеми розвитку політики та публічного управління. Для науковців, викладачів, студентів та всіх, кого цікавить розвиток політичної науки та публічного управління в Україні.

ЗМІСТ

Michal Vaľko, Zuzana Budayová

HATEFUL COMMENTS IN THE SOCIAL NETWORKS (CYBERHATE) AGAINST ROMA.
HOW TO FIGHT IT?..... 6

Г. О. Кузьменко

ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ІНТЕГРАЦІЇ БЕЗПЕКОВИХ КОМПОНЕНТІВ
В ОСВІТНЮ ПОЛІТИКУ..... 11

І. А. Семенець-Орлова, М. М. Русинюк

МІЖНАРОДНА ДОПОМОГА ЯК РЕСУРСНИЙ ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ: УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ У КОНТЕКСТІ
ДОСВІДУ УКРАЇНИ 16

І. А. Сторожук

РЕЛІГІЙНИЙ ФРОНТ: ДІЯЛЬНІСТЬ ПЦУ ЯК ВІДПОВІДЬ НА РОСІЙСЬКУ
ЗБРОЙНУ АГРЕСІЮ (2014 – 2026 РР.)..... 26

Е. Ш. Асоян

ЧИННИКИ ЗАНЕПАДУ ЛІБЕРАЛІЗМУ ТА ПОЯВИ ПОСТЛІБЕРАЛІЗМУ
У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ..... 32

DOI [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2026-1\(81\)-4](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2026-1(81)-4)

УДК 271.2(477):355.01(470:477)

РЕЛІГІЙНИЙ ФРОНТ: ДІЯЛЬНІСТЬ ПЦУ ЯК ВІДПОВІДЬ НА РОСІЙСЬКУ ЗБРОЙНУ АГРЕСІЮ (2014 – 2026 РР.)

І. А. Сторожук

THE RELIGIOUS FRONT: THE ACTIVITIES OF THE OCU AS A RESPONSE TO RUSSIAN ARMED AGGRESSION (2014–2026)

Iryna Storozhuk

Анотація. У статті проаналізовано трансформацію суспільно-політичної та соціальної діяльності Православної Церкви України (ПЦУ) в умовах тривалої російської збройної агресії. Досліджено роль ПЦУ як активного суб'єкта загальнонаціонального опору, що виходить за межі традиційної релігійної практики.

Визначено, що отримання Томосу про автокефалію стало не лише релігійною подією, а й стратегічним чинником забезпечення ідеологічної безпеки України та боротьби з концептами «руського міра». Особливу увагу приділено діяльності ГО «Елеос-Україна» як провідної синодальної установи, що реалізує концепцію «діаконії дії». Висвітлено ключові проєкти організації: створення мережі шелтерів Святої Ольги, допомогу постраждалим від сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом (СНПК) у межах проєкту «Поруч з тобою», а також евакуаційні місії та гуманітарну логістику.

Розглянуто еволюцію інституту військового та медичного капеланства, роль духовенства у підтримці морально-психологічного стану Збройних Сил України та участь у комеморативних практиках (зокрема, створення меморіалу «Стіна пам'яті»). Доведено, що ПЦУ інтегрувалася в систему національної безпеки як важливий інструмент соціальної згуртованості та гуманітарного забезпечення. Зроблено висновок, що поєднання духовної місії з професійною соціальною роботою та патріотичною позицією дозволило ПЦУ стати одним із найбільш довірених суспільних інститутів сучасної України.

Ключові слова: Православна Церква України (ПЦУ), «Елеос-Україна», соціальне служіння, російсько-українська війна, військове капеланство, СНПК, гуманітарна допомога, релігійна безпека.

Abstract. The article analyzes the transformation of the socio-political and social activities of the Orthodox Church of Ukraine (OCU) in the context of prolonged Russian armed aggression. It explores the role of the OCU as an active subject of national resistance that transcends traditional religious practice.

It is determined that obtaining the Tomos of Autocephaly was not merely a religious event but a strategic factor in ensuring Ukraine's ideological security and countering the concepts of the «Russian World» (Russkiy Mir). Particular attention is paid to the activities of the NGO «Eleos-Ukraine» as a leading synodal institution implementing the concept of «diaconia in action.» The article highlights the organization's key projects: the establishment of the St. Olga network of shelters, assistance to survivors of conflict-related sexual violence (CRSV) within the «Next to You» project, as well as evacuation missions and humanitarian logistics.

The study examines the evolution of the institution of military and medical chaplaincy, the role of the clergy in supporting the moral and psychological state of the Armed Forces of Ukraine, and participation in commemorative practices (specifically, the creation of the «Wall of Remembrance» memorial). It is proved that the OCU has integrated into the national security system as an essential tool for social cohesion and humanitarian support. The article concludes that the combination of a spiritual mission with professional social work and a patriotic stance has allowed the OCU to become one of the most trusted social institutions in modern Ukraine.

Key words: Orthodox Church of Ukraine (OCU), Eleos-Ukraine, social service, Russo-Ukrainian War, military chaplaincy, CRSV, humanitarian aid, religious security.

1. Вступ. В умовах тривалої та виснажливої російсько-української війни проблема консолідації українського суспільства та пошуку ефективних механізмів зміцнення національної безпеки набуває екзистенційного значення. Релігійний чинник у цьому контексті перестає бути суто справою особистого переконання, перетворюючись на потужний інструмент

стратегічної стійкості держави. Зіткнувшись із реаліями повномасштабної агресії, Православна церква України (ПЦУ) здійснила фундаментальне переформатування своєї місії: від традиційного інституту духовного наставництва вона еволюціонувала до активного суб'єкта гуманітарного захисту та підтримки обороноздатності країни.

ПЦУ виступає ключовим бар'єром проти експансії ідеології «руського міра», яка використовує релігію як м'яку силу для дестабілізації України. Вивчення того, як церква інтегрується в архітектуру національної безпеки, є критично важливим для розуміння процесів деокупації духовної сфери.

Діяльність спеціалізованих структур, як-от ГО «Елеос-Україна», свідчить про професіоналізацію соціального служіння. Релігійні цінності сьогодні інтегруються у фахову соціальну роботу, що потребує наукового осмислення як нова модель взаємодії Церкви, держави та громадянського суспільства.

Роль духовенства у таких специфічних сферах, як медичне капеланство, евакуаційна логістика, медіація конфліктів та допомога постраждалим від сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом (СНПК), досі не отримала належного теоретичного узагальнення. Ці напрями безпосередньо впливають на рівень громадянської згуртованості та психологічну стійкість нації.

Попри наявність значного масиву публіцистичних матеріалів, у сучасному науковому дискурсі спостерігається виразний дефіцит комплексних досліджень, які б розглядали соціальне служіння ПЦУ не просто як акт благодійності, а як складний інструмент соціальної інженерії та політичної стабілізації. Недостатня вивченість освітньо-реабілітаційних моделей, що впроваджуються церквою, обмежує можливості їхнього масштабування на державному рівні, що й визначає нагальну потребу в даному дослідженні.

Мета статті полягає у комплексному аналізі суспільно-політичної та гуманітарної діяльності ПЦУ в контексті відсічі російській агресії, а також у дослідженні трансформації соціального служіння церкви (на прикладі проєктів ГО «Елеос-Україна») як інструменту зміцнення національної безпеки та громадянської згуртованості.

Аналіз останніх публікацій і досліджень. У центрі уваги таких дослідників, як С. Здіорук, Є. Харьковщенко, Є. Пілецький та Ю. Скоклюк, перебуває питання релігійної безпеки [1, 7]. Вони аргументують, що в умовах війни релігія перестає бути приватною справою і стає елементом національної стійкості. Процес становлення ПЦУ та його значення для державотворення ґрунтовно досліджує А. Киридон [3]. Вона розглядає отримання Томосу як «архітектоніку процесу», де церковна незалежність прирівнюється за значущістю до відновлення державної незалежності у 1991 році. О. Баженов та Л. Дрогомирецька зосереджуються на аспек-

тах інституціоналізації церкви, досліджуючи, як ПЦУ адаптує свої структури до викликів воєнного часу [6]. Цей напрям є найбільш динамічним і представлений роботами практиків та науковців, таких як Т. Калениченко, Ю. Руснак та С. Дмитрієв [2, 5, 20]. Окремий пласт публікацій та звітів (зокрема мережі «Елеос-Україна») присвячений еволюції соціального служіння Церкви від традиційної благодійності до професійної реабілітації та волонтерства. Дослідники виділяють системну роботу ПЦУ у сфері військового та медичного капеланства, де вона виступила ініціатором законодавчих змін та розробки спеціалізованих посібників («Книга життя») [14, 15, 16]. Особлива увага в останніх розвідках приділяється роботі з найскладнішими травмами війни: мережі шелтерів Святої Ольги та проєктам допомоги постраждалим від сексуального насильства (СНПК) [17, 18, 21]. Таким чином, сучасний науковий дискурс визначає ПЦУ не лише як релігійну інституцію, а як активний «гуманітарний тил», що забезпечує життєстійкість суспільства в умовах агресії.

2. Матеріали і методи. Україна є поліконфесійною державою, на території якої представлені різні віросповідання. Однак майже 97% наявних конфесійних структур належать до християнської традиції [1]. За показником довіри Церква продовжує утримувати першість серед соціальних структур суспільства, і її позиція значною мірою формує громадську думку населення щодо різних сфер життя. Згідно з даними опитування, проведеного соціологічною службою Центру Разумкова з 28 лютого по 6 березня 2025 року, 65% респондентів висловили довіру до Церкви як до соціального інституту [4].

Від початку широкомасштабного вторгнення Росії 24 лютого 2022 року ПЦУ чітко та однозначно окреслила свою громадянську позицію. Церква одразу категорично засудила російську агресію, виступила за негайне відновлення територіальної цілісності Української держави, долучилася до процесу підтримки України на міжнародній арені та виявилася активним учасником кампаній з надання гуманітарної допомоги потерпілим громадянам, внутрішньо переміщеним особам (ВПО) та Збройним силам України (ЗСУ) [1].

Варто наголосити, що вже саме існування ПЦУ є ударом по ідеології «руського міра», яка передбачає геополітичний, культурний та духовний вплив Росії на територіях, які вона вважає сферою свого домінування. Створення помісної автокефальної церкви дозволило українському православ'ю стати незалежним духовним чинником і національною інститу-

цією, яка відкрито підтримує українську державність, мову та ідентичність. Це є прямою протилежністю ідеологічним цілям кремлівського неоімперіалізму. Отримання Томосу й утворення Православної церкви України – епохальна подія не лише релігійно-церковного життя, а й процесу державотворення. Експерти прирівнюють її значущість до здобуття незалежності Україною в 1991 році [3].

Сьогодні релігійна безпека в Україні означає протидію розповсюдженню ідеологій «руського міра», «святої Русі» та «триєдиного народу» [7]. ПЦУ стала органічною частиною концепту «Українського світу», заснованого на єдності української громади по всьому світу та взаємодії на спільних ціннісних засадах, що є важливим чинником перемоги України. Історичне значення створення ПЦУ складно переоцінити. Слушною є думка сучасних науковців про те, що в основі кожної національної автокефалії XIX–XX ст. лежало бажання відмежуватися від імперії та отримати незалежний статус [3]. Намагаючись втримати свій вплив, Москва агресивно засудила створення ПЦУ, розгорнувши кампанії дискредитації Томосу. Однак така масштабна реакція лише підтвердила: без контролю над українською церквою ідеологія «руського міра» зазнає системного краху.

Оскільки ПЦУ розглядається як серйозна перешкода для поширення проросійських поглядів, ця структура зазнала найбільших репресій з боку окупаційної влади. Місцеві пропагандисти поширюють неправдиву інформацію про ПЦУ, яка, попри тиск, відмовляється здійснювати перереєстрацію за російським законодавством. З усіх зафіксованих випадків гонінь на релігійні групи 34% стосувалися саме громад та кліру ПЦУ. Апогеєм тиску стало захоплення у травні 2023 р. російськими спецслужбами кафедрального собору святих рівноапостольних Володимира та Ольги у Сімферополі. Митрополит Кримський і Сімферопольський Климент назвав цей крок актом геноциду, оскільки храм протягом усіх років окупації залишався єдиним осередком українства на півострові [7, с. 29].

Боротьба ПЦУ проти російської експансії вийшла за межі богословських дискусій. Церква своєю діяльністю створює «гуманітарний тил». Основні напрями діяльності духовенства в умовах війни можна окреслити так:

- забезпечення постраждалого населення продуктами харчування, одягом, засобами гігієни;
- надання притулку ВПО (розміщення на власних локаціях, допомога у зведенні тимчасового житла);

– підтримка ЗСУ (закупівля спорядження, тактичного обладнання, амуніції, автотранспорту);

– логістичний супровід у сфері охорони здоров'я (постачання медичного обладнання та препаратів);

– інформаційно-комунікативна діяльність (підтримка моральної стійкості, зміцнення міжнародного партнерства) [1].

Важливим аспектом волонтерської діяльності ПЦУ стало створення громадської організації «Елеос-Україна» у 2014 р. Назва «Елеос» з грецької означає «милість» та «співчуття». Метою організації є соціальне служіння незалежно від віросповідання бенефіціарів. За період 2014–2018 рр. «Елеос-Україна» передала 450 тонн гуманітарної допомоги на передову; 500 родин загиблих отримали продуктову підтримку [19]. У цей же час 200 священників та капеланів оволоділи навичками допомоги при ПТСР [19]. Важливим напрямом стало збереження пам'яті про полеглих: голова правління організації, протоієрей С. Дмитрієв, виступив одним із ініціаторів створення у 2015 р. «Стіни пам'яті» на мурах Михайлівського Золотоверхого монастиря.

У роки широкомасштабного вторгнення «Елеос-Україна» продовжує бути містком між релігійною та державною інституціями. Серед ключових проєктів – створення Мережі шелтерів Святої Ольги для жінок і дітей, постраждалих від домашнього насильства та воєнних злочинів. Станом на 2025 рік прихисток отримали:

- м. Буча (Київщина) – 74 особи;
- м. Хотин (Чернівецька обл.) – 120 осіб;
- с. Лисець (Івано-Франківщина) – 88 осіб;
- с. Лужани (Буковина) – 123 особи;
- реабілітаційний шелтер для постраждалих від СНПК (Івано-Франківщина) – 105 осіб [17].

Окремим вектором у межах проєкту «Поруч з тобою» є допомога жінкам, які постраждали від сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом (СНПК). Священники проходять спеціальні тренінги, щоб спілкуватися з потерпілими без ретравматизації [21]. Також реалізуються евакуаційні місії («Дорога надії»), зокрема після підриву Каховської ГЕС було врятовано 1500 людей [18].

Окремо варто наголосити, що «Елеос-Україна» однією з перших запровадила інститут медичних капеланів. Завдяки зусиллям організації у 2022 р. посаду «капелан в охороні здоров'я» було офіційно внесено до державного переліку посад [15]. У 2023 р. видано «Книгу життя» – підручник для капеланів у сфері паліативної допомоги [16]. Крім того, капелани

працюють із людьми, які живуть із ВІЛ/СНІД. Станом на 2024 р. 43 капелани пройшли тренінг «Н-Н», що підвищило їхню обізнаність у питаннях громадського здоров'я в ЗСУ [17].

Подібна трансформація служіння – від суто обрядової практики до комплексної соціально-психологічної підтримки – стала визначальною і для іншої стратегічної сфери. Паралельно з розвитком медичного душпастирства в Україні відбувалося зміцнення інституту військового капеланства, де священнослужитель почав поєднувати ролі духовного наставника та фахового помічника.

Хоча процес створення цієї служби розпочався ще з проголошення незалежності, до 2014 р. капелани були поодинокими служителями. Офіційно інститут запрацював з 2017 р., коли посада військового священника стала штатною [5]. Сучасний капелан поєднує ролі волонтера, психолога та душпастиря. Через дефіцит психологів на передовій у перші роки війни священники стали тими довіреними особами, з якими воїни могли ділитися емоціями [2, с. 175].

Важливим напрямом діяльності ПЦУ є підтримання сталого зв'язку з військом. Особистий приклад надає митрополит Епіфаній, який систематично відвідує військові частини (зокрема на Хмельниччині) [8, 9]. Резиденція Предстоятеля стала майданчиком для діалогу з командуванням: у 2025 р. відбулися зустрічі з офіцерами Сухопутних військ та Командувачем Нацгвардії О. Півненко [10, 11], у 2024 р. – з бійцями 43-ї окремої артилерійської бригади [12], а у 2023 р. – з генералом В. Залужним [13]. Такі заходи зміцнюють єдність між духовними та оборонними інституціями держави.

3. Висновки. Таким чином, ПЦУ остаточно трансформувалася з суто релігійної інституції на стратегічного суб'єкта національної безпеки. Отримання Томосу та розбудова неза-

лежної помісної церкви стали не лише актом відновлення історичної справедливості, а й критично важливим інструментом деокупації духовно-культурного простору України. Церква виступає головним ідеологічним опонентом концепції «руського міра», пропонуючи натомість ціннісну модель «Українського світу», засновану на солідарності та державотворенні.

На прикладі діяльності ГО «Елеос-Україна» простежується перехід від традиційної церковної благодійності до професійної соціальної роботи. ПЦУ демонструє унікальну здатність працювати з найскладнішими травмами війни: сексуальне насильство (СНПК), допомога людям із ВІЛ/СНІД, паліативна опіка та реабілітація ветеранів. Створення мережі шелтерів «Святої Ольги» та евакуаційні місії («Дорога надії») підтверджують роль Церкви як ефективного партнера держави у розв'язанні гуманітарних криз.

Важливим здобутком став розвиток медичного та військового капеланства. Завдяки ініціативам «Елеос-Україна» душпастирська опіка отримала офіційне визнання на державному рівні (включення посади медичного капелана до класифікатора професій). Сучасний український капелан – це багатофункціональна постать, що поєднує ролі духовного наставника, психолога та медіатора, забезпечуючи моральну стійкість як цивільного населення, так і особового складу ЗСУ.

Високий рівень довіри до Церкви (65% станом на 2025 р.) та активна комунікація Предстоятеля ПЦУ з військовим керівництвом країни свідчать про те, що релігійний чинник став потужним інструментом громадянської згуртованості. Діяльність ПЦУ створює надійний «гуманітарний тил», який не лише мінімізує наслідки збройної агресії, а й закладає фундамент для майбутньої соціальної реабілітації та сталого розвитку українського суспільства.

References:

1. Zdioruk, S. (2023). Derzhavno-tserkovni ta suspilno-relihiini vidnosyny v umovakh viiny rosii proty Ukrainy: analit. dopovid [State-church and socio-religious relations in the conditions of Russia's war against Ukraine: analytical report]. Kyiv: NISD. Retrieved January 20, 2026, from: https://niss.gov.ua/sites/default/files/202307/relihiini_vidnosyny_dopovid_13072023_zdioruk.pdf (дата звернення: 20.01.2026).
2. Kalenychenko, T. (2018). Relihiina skladova suspilno-politychnoho konfliktu kintsia 2013–2017 rr. v Ukraini [Religious component of the socio-political conflict of late 2013–2017 in Ukraine] (Candidate's thesis). National Pedagogical Dragomanov University, Kyiv, Ukraine.
3. Kyrydon, A. (2019). Tomos pro nadannia avtokefalii PTsU: arkhitektonika protsesu [Tomos on granting autocephaly to the OCU: architectonics of the process]. Umanska starovyna, 6, 38–46. Retrieved from: https://library.udpu.edu.ua/library_files/umanska_starovyna/2019_6/5.pdf

4. Razumkov Centre. (2025). Otsinka sytuatsii v kraini, dovira do sotsialnykh instytutiv, politykiv, posadovtsiv ta hromadskykh diiachiv, stavlennia do vyboriv pid chas viiny, vira v peremohu (liutyi–berezen 2025 r.) [Assessment of the situation in the country, trust in social institutions, politicians, officials and public figures, attitudes toward elections during the war, belief in victory (February–March 2025)]. Retrieved from: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-sytuatsii-v-kraini-dovira-do-sotsialnykh-instytutiv-politykiv-posadovtsiv-ta-gromadskykh-diiachiv-stavlennia-do-vyboriv-pid-chas-viiny-vira-v-peremogu-liutyiberezen-2025r>
5. Rusnak, Yu. (2023). Formuvannia sluzhby viiskovoho kapelanstva v Zbroinykh Sylakh Ukrainy v umovakh rosiisko-ukrainskoi viiny: istoryko-pravovyi aspekt [Formation of the military chaplaincy service in the Armed Forces of Ukraine in the conditions of the Russian-Ukrainian war: historical and legal aspect]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova*. Seriiia 18. *Ekonomika i pravo*, 40, 48–56. Retrieved from: <https://almanac.npu.kiev.ua/index.php/almanac/article/view/478/450>
6. Bazhenov, O., Drohomiretska, L., & Liubych, O. (2024). Pravoslavna Tserkva Ukrainy: aspekty instytualizatsii ta perspektyvy [Orthodox Church of Ukraine: aspects of institutionalization and prospects]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho*. Seriiia: Istorychni nauky, 35(74)(1), 22–27. Retrieved from: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/72_2024/part_1/4.pdf
7. Kharkovshchenko, Ye., Piletskyi, Ye., & Skokliuk, Yu. (2022). Relihiina vira yak chynnyk natsionalnoi bezpeky/nebezpeky v umovakh rosiisko-ukrainskoi viiny [Religious faith as a factor of national security/insecurity in the conditions of the Russian-Ukrainian war]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova*. Seriiia 18. *Ekonomika i pravo*, 38, 26–34. Retrieved from: <https://almanac.npu.kiev.ua/index.php/almanac/article/view/425/399>
8. Pres-sluzhba PTsU. (2024). Dukhovnyi vizyt mytropolyta Epifaniiia do viiskovykh pidrozdiliv [Spiritual visit of Metropolitan Epiphanius to military units]. Retrieved from: <https://patriarchia.org.ua/news/duhovnyj-vizyt-mytropolyta-epifaniya-do-vijskovykh-pidrozdiliv/>
9. Pres-sluzhba PTsU. (2024). Yednist Tserkvy i viiska: Epifanii molyvsia z voynamy na Kamianechchyni [Unity of the Church and the army: Epiphanius prayed with soldiers in the Kamianets region]. Retrieved from: <https://patriarchia.org.ua/news/yednist-czerkvy-i-vijska-epifanij-molyvsya-z-voyinamy-na-kamianechchyni/>
10. Official website of the OCU. (2025). Predstoiatel PTsU pryiniav ukrainskykh viiskovykh u svoii rezydentsii [The Primate of the OCU received Ukrainian military personnel at his residence]. Retrieved from: <https://patriarchia.org.ua/news/predstoyatel-pczu-pryinyav-ukrayinskykh-vijskovykh-u-svoyij-rezydencziyi/>
11. Official website of the OCU. (2025). Mytropolyt Epifanii zustrivsia z komanduvachem Natsionalnoi hvardii Ukrainy [Metropolitan Epiphanius met with the commander of the National Guard of Ukraine]. Retrieved from: <https://www.pomisna.info/uk/vsi-novyny/mytropolyt-epifanij-zustrevsia-z-komanduvachem-natsionalnoyi-gvardiyyi-ukrayiny/>
12. Official website of the OCU. (2024). Mytropolyt Epifanii vidznachyv voyniv-artylerystiv [Metropolitan Epiphanius awarded artillery soldiers]. Retrieved from: <https://www.pomisna.info/uk/vsi-novyny/mytropolyt-epifanij-vidznachyv-voiniv-artylerystiv>
13. Argument. (2023). Predstoiatel PTsU Epifanii zustrivsia iz Zaluzhnym [Primate of the OCU Epiphanius met with Zaluzhnyi]. Retrieved from: <https://argumentua.com/novini/predstoyatel-ptsu-ep-fan-i-zustr-vsya-z-zaluzhnim-foto>
14. Official website of NGO “Eleos-Ukraine”. (n.d.). Pro Eleos-Ukraine [About Eleos-Ukraine]. Retrieved from: <https://eleos.com.ua/eleos-v-ukrayini/>
15. Zvit merezhi “Eleos-Ukraine” za 2022 r. [Report of the “Eleos-Ukraine” network for 2022]. (2023). Kyiv. Retrieved from <https://drive.google.com/file/d/1O1lXjxiVpuvW1mOAdgthegMGGKoX2NG/view>
16. Andriishyn, L.-O., Bratsiun, O., Piasta, R. et al. (2023). Knyha zhyttia: posibnyk dlia medychnykh kapelaniv, yaki pratsiuut u sferi paliativnoi dopomohy [Book of life: a guide for medical chaplains working in palliative care]. Kyiv: Vydavnychiy dim “KALYTA”.
17. Zvit merezhi “Eleos-Ukraine” za 2024 r. [Report of the “Eleos-Ukraine” network for 2024]. (2025). Kyiv. Retrieved from https://drive.google.com/file/d/1HtkhsgmfubQR_Ep0DsCsAtSxsu2u0SID/view
18. Zvit merezhi “Eleos-Ukraine” za 2023 r. [Report of the “Eleos-Ukraine” network for 2023]. (2024). Kyiv. Retrieved from <https://drive.google.com/file/d/1tcKlIaVAS4VsHJNqer8hJKmiNuTgTpRp/view>
19. Zvit merezhi “Eleos-Ukraine” za 2014–2018 rr. [Report of the “Eleos-Ukraine” network for 2014–2018]. (2019). Kyiv. Retrieved from https://drive.google.com/file/d/1EXbwwXRxmsV3EcyS4Q0xa_8vg3OdrT6A/view

20. Kapelan Serhii Dmytriiev. “My hovorymo pro Boha vsiudy: v kaviarni, bari, aeroportu...” [“We talk about God everywhere: in a café, bar, airport...”]. (2021). Credo. Retrieved from <https://credo.pro/2021/09/300841>

21. Eleos-Ukraine. (2023). Proiekt “Poruch z toboiu”: rozpochato navchannia dlia fakhivtsiv, yaki pratsiuiut z postrazhdalymy vid SNPК [Project “Near You”: training launched for specialists working with victims of conflict-related sexual violence]. Retrieved from <https://eleos.com.ua/proyekt-poruch-z-toboyu-rozpochato-navchannya-dlya-fahivtsiv-yaki-pratsyuyut-z-postrazhdalymy-vid-snpk/>

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Storozhuk Iryna

*Candidate of Historical Sciences, Associate
Professor of the Department of Philosophy
and Social Disciplines, Interregional Academy
of Personnel Management
ORCID: 0000-0002-1321-4900*

Сторожук Ірина Анатоліївна

*кандидатка історичних наук,
доцентка кафедри філософії та суспільних
дисциплін, Міжрегіональна Академія
управління персоналом
ORCID: 0000-0002-1321-4900*

Дата надходження статті: 30.03.2026

Дата надходження виправленої версії статті: 12.04.2026

Дата прийняття статті: 20.04.2026

Дата публікації статті: 09.06.2026